

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๐๒/๒๕๖๔

เรื่อง เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการส่งจดหมายผู้ต้องขังชาวต่างประเทศไปยังสถานเอกอัครราชทูตล่าช้า

ผู้ร้อง [REDACTED]

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวาง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่ocommissioner คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๙๑/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้อง [REDACTED] ถูกย้ายมาคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวาง เมื่อปี [REDACTED] ต่อมาผู้ร้องมีความประสงค์จะส่งจดหมาย [REDACTED] ไปยังสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทย เพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานเรือนจำที่ละเมิดต่อเสรีภาพในการนับถือศาสนาของผู้ต้องขัง แต่ [REDACTED]

[REDACTED] ผู้ถูกร้องได้เรียกผู้ร้องไปพบ โดยแจ้งว่าได้มีการตรวจสอบจดหมายของผู้ร้อง และขอให้ผู้ร้องถอนจดหมายฉบับดังกล่าว เนื่องจากเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานเรือนจำ และหากผู้ร้องยังคงประสงค์ที่จะให้มีการส่งจดหมายก็จะมีการทำบันทึกตัวเอง อย่างไรก็ได้ ผู้ร้องยืนยันที่จะส่งจดหมายร้องเรียนต่อไป ต่อมาผู้ถูกร้องจึงได้ทำการส่งจดหมายของผู้ร้องไปยังสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED]

ประจำประเทศไทยตามคำร้องขอ แต่ผู้ร้องเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวได้ทำให้การส่งจดหมายร้องเรียนของผู้ร้องเป็นไปด้วยความล่าช้า อันเป็นการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากจดหมายร้องเรียนของผู้ร้องไม่ได้มีเนื้อหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้ง

/ยังเป็น....

ยังเป็นการละเมิดข้อ ๓๖ ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ. ๑๙๖๓ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำต้องส่งจดหมายของผู้ต้องขังชาวต่างประเทศที่มีถึงสถานกงสุลของประเทศไทยผู้ต้องขังนั้นมีสัญชาติโดยไม่ซักซ้ำ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติกรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร อันเกี่ยวเนื่องกับ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาประกอบเอกสาร ขี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือเรื่องจำกลางบางขวาง ที่ ยช ๐๗๕๐.๖/๖๒๔๕ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๒) คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาวต่างประเทศสำหรับเจ้าพนักงานเรื่องจำและ ทัณฑสถาน จัดทำโดยกลุ่มงานราชทัณฑ์ต่างประเทศ กองทัณฑ์วิทยา กรมราชทัณฑ์ (สิงหาคม ๒๕๖๗)

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟัง ในเบื้องต้นได้ว่า ผู้ร้อง [REDACTED] ขณะถูกคุมขังอยู่ที่เดน [REDACTED] ของเรื่องจำกลางบางขวาง ได้เขียนจดหมาย [REDACTED] โดยใช้ภาษาอังกฤษ มีความยาว ๒ หน้ากระดาษ A4 ถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายกงสุล สถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทย โดยมีเนื้อหา ของจดหมายเกี่ยวกับการร้องเรียนว่าเรื่องจำกลางบางขวางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง [REDACTED] รายหนึ่ง โดยไม่สอดคล้องตามหลักศาสนา เพราะเหตุเกี่ยวกับการไม่โภนหนวดเครา ด้วยการส่งตัวผู้ต้องขังราย

/ดังกล่าว....

ดังกล่าวไปควบคุมที่ถนน ๑๐ ซึ่งเป็นถนนสำหรับการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยของเรือนจำ^๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๔ งานวิเทศสัมพันธ์ของเรือนจำกลางบางขวางได้ดำเนินการแปลและตรวจสอบจดหมายของผู้ร้อง และได้มีบันทึกลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงผู้อำนวยการส่วนทัณฑ์ปฏิบัติ เพื่อพิจารณาอนุมายส่วนควบคุมผู้ต้องขังดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเห็นว่าจดหมายของผู้ร้อง มีเนื้อหาที่กล่าวถึงการบริหารงานของเรือนจำ มีการร้องเรียนโดยกล่าวอ้างถึงความเดือดร้อนของผู้ต้องขังอื่น และมีการกล่าวข้อความที่กระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างเรือนจำกลางบางขวางกับสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทย

เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้บังคับแดน [REDACTED] ได้เข้าพูดคุยทำความเข้าใจพร้อมกับเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหากรณีเรื่องราวในจดหมายร้องเรียนให้แก่ผู้ร้อง ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวได้ ๆ หรือการทูลเกล้าฯ ถวายภารกิจของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่ผู้ร้องได้ยืนยันความประسังค์ที่จะส่งจดหมายร้องเรียนถึงสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทยต่อไป จากนั้นเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนที่ ๑ จึงได้ส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการส่วนทัณฑ์ปฏิบัติดำเนินการเสนอผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวางเพื่อมีหนังสือส่งจดหมายของผู้ร้องตามระเบียบปฏิบัติ และไม่ปรากฏว่าได้มีการส่งเรื่องไปยังส่วนงานของเรือนจำกลางบางขวางแห่งอื่นอีก โดยส่วนทัณฑ์ปฏิบัติได้เสนอหนังสือให้ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวางลงนามเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และต่อมาเรือนจำกลางบางขวางจึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ส่งจดหมายของผู้ร้องไปยังสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทย รวมระยะเวลาหนึ่งจากวันที่ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนที่ ๑ เห็นควรให้มีการส่งจดหมายของผู้ร้อง จนถึงวันที่มีการเสนอหนังสือให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงนามเพื่อส่งจดหมาย เป็นจำนวน ๒๑ วัน

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า เรือนจำกลางบางขวางได้ดำเนินการส่งจดหมายของผู้ร้องที่มีลิงสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทยโดยล่าช้า และละเมิดต่อเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของผู้ร้องหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ต้องขังยอมไม่อาจใช้เสรีภาพในการติดต่อสื่อสารได้อย่างอิสระ เช่นเดียวกันกับบุคคลทั่วไป เนื่องจากลักษณะของการลงโทษทางอาญาที่จำเป็นจะต้องมีการรักษาความสงบเรียบร้อยในเรือนจำเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ซึ่งกรณีของผู้ต้องขัง

/ในเรือนจำ....

^๑ ข้อมูลจากเว็บไซต์เรือนจำกลางบางขวางเดือนธันวาคม ๒๕๖๓ ของเรือนจำกลางบางขวางเป็นแคนความมั่นคงสูง มีไว้สำหรับลงโทษผู้กระทำผิดวินัยของเรือนจำ และควบคุมความประพฤติผู้ต้องขังที่มีปัญหาด้านความประพฤติกระทำผิดวินัยหลาย ๆ ครั้ง หรืออยู่ร่วมกับผู้ต้องขังที่ไม่ดี. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก http://www.correct.go.th/copbank/page_2.htm

ในเรือนจำของประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐^๓ ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงาน เรือนจำสามารถที่จะทำการตรวจสอบและสกัดกันการติดต่อสื่อสารที่มีถึงหรือจากผู้ต้องขังได้ หากเป็นไปเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศิลธรรมอันดีของประชาชน โดยการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังที่ถูกจำกัดนี้ รวมถึงการติดต่อสื่อสารในทางจดหมายด้วย

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากรู้ว่า กระบวนการดำเนินงานของเรือนจำกลางบางขวาง เกี่ยวกับการส่งจดหมายของผู้ร้อง ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนที่ ๑ ได้ส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการส่วนทันทบปฏิบัติดำเนินการเสนอผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง เพื่อมีหนังสือนำส่งจดหมายของผู้ร้องตามระเบียบปฏิบัติ จนถึงวันที่เรือนจำกลางบางขวางมีหนังสือ นำส่งจดหมายของผู้ร้องออกไปภายนอกเรือนจำถึงสถานเอกอัครราชทูต [REDACTED]

ประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นั้น นับเป็นเวลาถึง ๒๑ วัน ที่เรือนจำกลางบางขวาง ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับจดหมายร้องเรียนของผู้ร้องเลย ทั้งที่ผู้ร้องได้แจ้งยืนยันต่อผู้กรุกร้อง ถึงความประสงค์ในการส่งจดหมายร้องเรียนต่อไป และผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวางก็ได้รับทราบ ถึงความประสงค์ของผู้ร้องแล้ว และเมื่อพิจารณาถึงว่าจดหมายของผู้ร้องเป็นเพียงการร้องเรียน การปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขัง [REDACTED] รายงานนี้โดยไม่สอดคล้องตามหลักศาสนา โดยที่ไม่ปรากฏว่าจดหมายร้องเรียนดังกล่าวมีเนื้อหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศิลธรรมอันดีของประชาชน ที่เจ้าพนักงานเรือนจำจะสามารถรับทราบ การส่งจดหมายได้ตามข้อบังคับเรือนจำกลางบางขวาง ว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นหรือสกัดกันการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

/จดหมาย....

^๓ มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศิลธรรมอันดีของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกันการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารตัวต่อหัวว่าผู้ต้องขังกับทนายความของผู้นั้น

^๔ ข้อ ๔ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำกลางบางขวางที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ มีอำนาจตรวจสอบเนื้อหาในจดหมายทั่วไป จดหมายลงทะเบียน เอกสาร สิ่งสื่อสาร และตรวจสอบวัสดุสิ่งของ พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือการสกัดกันในการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ในกรณีที่มีการตรวจพบข้อความ พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศิลธรรมอันดีของประชาชน ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่จากผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง มีอำนาจในการสั่งให้ผู้ต้องขังแก้ไขเนื้อหาหรือข้อความในจดหมายให้ถูกต้องเหมาะสม หรือรับการส่งหรือรับจดหมาย ทำลาย หรือดำเนินการสอบสวน หรือส่งเรื่องฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายแล้วแต่กรณี

จดหมายดังกล่าวออกไปภายใต้เงื่อนไขให้เรื่องที่สุดตามความประسنค์ของผู้ร้อง การที่เรื่องจำกัด
บางขวางไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับจดหมายร้องเรียนของผู้ร้องเป็นระยะเวลาถึง ๒๑ วัน ทั้งที่
สามารถจะดำเนินการได้ แต่กลับปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปอีกหลายวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงถือเป็น^๔
การปฏิบัติงานที่ล่าช้าอันกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ร้องที่จะได้รับการอำนวยความสะดวกที่
เหมาะสมจากเรื่องจำในสิ่งที่สื่อสารกับสถานที่ทำการทางกงสุลที่ตนเป็นผู้มีสัญชาติโดยไม่ซักช้า ตามที่
กำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล^๕ และข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การ
สหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment
of Prisoners) หรือข้อกำหนดแม่นเดลา (Mandela Rules)^๖

อย่างไรก็ได้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานที่ล่าช้า
ของเรื่องจำเกี่ยวกับการส่งจดหมายของผู้ร้องดังกล่าว ยังไม่ถึงกับเป็นการละเมิดสิทธิในการติดต่อ^๗
สื่อสารของผู้ร้อง เนื่องจากเรื่องจำกลางบางขวางยังคงดำเนินการส่งจดหมายร้องเรียนออกไปถึง
สถานเอกอัครราชทูต [REDACTED] ประจำประเทศไทยตามความประسنค์ของผู้ร้อง^๘
โดยไม่มีการตัดตอน หรือแก้ไขข้อความในจดหมาย ประกอบกับจดหมายร้องเรียนของผู้ร้องมีเนื้หาที่ระบุ
ถึงความเดือดร้อนของผู้ต้องขังอื่น ไม่ใช่ความเดือดร้อนของผู้ร้องเอง ซึ่งการที่เรื่องจำดำเนินการ
ส่งจดหมายล่าช้าไม่ได้มีผลกระทบให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายหรือเสียสิทธิประโยชน์ในทางอื่นได้อีก
นอกจากการทำให้จดหมายของผู้ร้องถูกส่งออกไปภายใต้เงื่อนไขใช้ระยะเวลามากขึ้นเท่านั้น ในขั้นนี้
จึงยังไม่ปรากฏว่าเรื่องจำกลางบางขวางและผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด
สิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้การส่งจดหมายของผู้ต้องขังเป็นไปด้วยความล่าช้า
ในลักษณะเช่นเดียวกันนี้อีก โดยเฉพาะกรณีของผู้ต้องขังชาวต่างประเทศ ที่อาจมีประเด็นเรื่องผลกระทบ
ต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้การปฏิบัติงานในภาพรวมของเรื่องจำ

ในฐานะ....

๔ ข้อ ๓๖ การสื่อสารและการติดต่อกับคนชาติของรัฐผู้ส่ง

๑. เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติหน้าที่ทางกงสุลในส่วนเกี่ยวกับคนชาติของรัฐผู้ส่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) ถ้าคนชาติของรัฐผู้ส่งร้องขอ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐผู้รับจะต้องแจ้งให้สถานที่ทำการทางกงสุล
ของรัฐผู้ส่งทราบโดยไม่ซักช้า ถ้าคนชาติของรัฐนั้นถูกจับกุม หรือถูกขังไว้ในเรือนจำ หรือถูกควบคุมตัวระหว่างการดำเนินคดี
หรือถูกกักขังในลักษณะอื่นใดภายในเขตกรุงศุลกากร สิ่งที่มีสิ่งสถานที่ทำการทางกงสุลโดยบุคคลที่ถูกจับกุมท่องยุ่นเรือนจำ
ที่ถูกควบคุม หรือที่ถูกกักขังนั้น เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องส่งต่อไปโดยไม่ซักช้าด้วย เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องแจ้งให้บุคคล
ที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ซักช้าถึงสิทธิของบุคคลผู้นี้ตามอนุรรคัน^๙

๕ ข้อกำหนด ๖๒

๓. ผู้ต้องขังซึ่งเป็นชาวต่างชาติ ต้องได้รับการอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการสื่อสารกับตัวแทน ทางการทูตและกงสุลของรัฐที่ตนเป็นพลเมือง

ในฐานะส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการดำเนินการที่เป็นไปโดยสอดคล้องตามพระราชบัญญัติฯว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อกรมราชทัณฑ์ในฐานะหน่วยงานบังคับบัญชาที่สามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ และเรือนจำกลางบางขวาง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางบางขวาง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ดังนี้

๕.๑ กรณีที่ผู้ต้องขังชาวต่างประเทศมีความประสงค์จะส่งจดหมายถึงเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางการทูตหรือคณะทำงานทางกงสุล กรมราชทัณฑ์ต้องกำชับให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทุกแห่งดำเนินการส่งจดหมายของผู้ต้องขังดังกล่าวออกໄไปโดยไม่ล่าช้า

๕.๒ ให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการอกระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อกำหนดขั้นตอน และระยะเวลาปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการตรวจสอบจดหมายของผู้ต้องขังทั้งที่มีสัญชาติไทยและผู้ต้องขังชาวต่างประเทศให้มีความชัดเจน โดยในการพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการนั้น ควรคำนึงถึงความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติฯว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยเฉพาะการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อป้องกันการใช้คุลพินจในการดำเนินการตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เมื่อได้ดำเนินการอกระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติแล้ว ควรดำเนินการประกาศให้ผู้ต้องขังทราบเป็นการทั่วไปด้วย

๕.๓ ให้เรือนจำกลางบางขวางดำเนินการประชาสัมพันธ์หรือสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ต้องขัง โดยควรจะมีการอธิบายเหตุผล ความจำเป็น ขั้นตอน และความคืบหน้าเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารทางจดหมายของผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอก ให้แก่ผู้ต้องขังทราบอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความเข้าใจต่อการปฏิบัติงานของเรือนจำ อันจะช่วยลดความขัดแย้งหรือการร้องเรียนในลักษณะเดียวกันนี้อีก

๖. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๕๒/๒๕๖๔ (๒๗) เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องยังไม่ปรากฏการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนตามข้อ ๕ ของรายงานนี้ต่อกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางบางขวาง ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประเพ กาญจนรินทร์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางปรีดา คงแป้น

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวศยาดา ไกยูรวงศ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวสันต์ ภัยหลีกเลี้ยง

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ